

KANNADIK TRÉGLONOU

Eul Levrik peb Miz, da zele'her en ti

D'an traon ar Galoten !

Eun anaoudegez hag eur c'hamalad breman, o labourat e porz Brest a skriv deomp... « Ped guech ive arack ar vrezel ne meuz ket kriet gant va c'hamaladet — troumplet ive eveldon: D'an traon ar relijion! D'an traon ar galoten »

E guirionez, droug em boa outho, rak roet e ioa d'in da gredi ne oant nemed frikoterien, feneantet... Ne c'hellet ket nac'h e zeant er zervich, mes lavaret a real e vezent reformet kazi oll gant ar medesinet « calotin », hag ar re a iea d'ar c'hasern a en em blante oll er plasou eaz, er buroiou. En eur ger, ne oant nemed *ambuskeet* » Setu aze petra lennen, setu aze petra gleven ken aliez a bemdez. Ha deuet oan da gredi kementse.

Mes breman e meuz chenchet santimant.

Epad ar vrezel e meuz anavezet ar veleien pe relijiuzet — me ne velan ket a gem etrezho. Pemp guech e meuz chenchet regimant hag atao e veze beleien e va c'hompagnunez. Mad, lavaret a ranker ne ioa ket guelloc'h evitho. Lakeat e vezent da ober al labourou distera — aliez zoken evit ho goapaat: Mes kregi a reant er valaen heb « rouspeti ».

Ho guelet e meuz dreist-oll var an dachen. Eno eo hon deuz anavezet — me ha kalz re all — kalon ar beleg. N'hor boa ket guelloc'h kamaladet egetho.

Eur vech unan euz va eskoaden en doa kollet he vara, he viskuit. Ne jome tam ken gantha, hag edomp pell diouz peb leac'h. Eun Tad missioner a ginnig dezha he dorzik vara en eur lavaret: « Sell, mignon, kemer euz va bara. » Hema a zell glaourenek ouz ar bara, mes ne gred ket he gemeret. — Kemer 'ta! eme ar beleg. — Mes va c'hamalad ne gred ket atao kregi. A c'hellit kredi e teu da zonz dezha euz ar veleien en deuz bet drebet ha goapeat aliez, hag e lavar neuze en eur grena: Me zo socialist. — Mad eo, eme ar beleg o c'hoarzin leiz he c'hinou. Gouzout a rez ar socialistet a c'houlen lakaat an oll draou e boutin: krog 'ta buan neuze e va bara, lha drebomp anezha assambles.

Ha nag a galon ho doa var an dachen! Nan hebken ne glas-kent ket tec'hat diouz an danger, mes ped guech n'hor beuz ket guelet beleien oc'h en em ginnig da vont e plas tadou a famil da ober eur gefridi dangerus bras.

Ia, kamalad ker, setu aze ar re a lavaret deomp a ioa hon enebourien! Setu aze penaoz e oamp troumplet! Setu aze ar re a zo c'hoaz hanvet « *ambuskeet* »! Ha piou ho hanv evelse? Ar re a ioa e pourmen en olojou pe o v. var gadoriou bourret er buroiou. Mes n'ho c'hreder mui. Ha breman zoken pa deu eur socialist ben-nag en eur reunion da gaozeal euz ar « relijiuzet *ambusket* » e

tiroll c'hoarz, hag e leverer dezha: Serrit ho kinou gant ar vez da vihana! N'ho peuz ket guelel beleien var an dachen? Neuze eo sklear n'hoc'h ket bet hoc'h-unan. — Arabat kaout aoun da respount d'an dispac'herien. Ar re-ze ne glaskont nemed eun dra: spounta an dud a urz. Rak gouzout a reont emaint d'an traon ma teu ar bobl, al labourerien da c'houzout ar wirionez.

Ho tamig kazeten zo lennet memez er porz. A c'hellit kredi en deuz adversourien, mes difennourien en deuz ive. Traou talvoudus e peb fesoun zo enna. Kenavo. L. S.

Setu aze ar wirionez.

Pep tra el lizer-ze a dra zur ho peuz kavet mad. Mes eur ger a zo hag en deuz, heb mar ebet, ho skoet muioc'h. Hennez eo ar ger-man: « An dispac'herien ne glaskont nemed eun dra: spounta an dud a urz. » Setu aze ar wirionez! Gouzout a rit ho deuz bet c'hoant hor spounta evit mirat ouzomp da vont da Landerne. Ha ni siouaz! hen anzañ a rankomp en eur rucha, zo bet kalz re sioul beteg breman. Ha goulskoude rag petra kaout aoun? Rak ar goaperez? rak ar boan? araok ar prizon? ar maro? — Mes sellomp ouz buez hor Mestr Jesus! Daoust ha bez e zeuz bet morse eur vuez ken glac'harus, ken poanius hag he hini? Ha daoust a ne lavar ket deomp kerzal var he roudou? Ma vije bet chomet sioul ne vije ket bet lakeat d'ar maro, mes neuze n'en dije ket saveteet ac'hanomp.

II. — N'oc'h ket skuiz e traon an ti?

Evel a ioa displeget deomp eur vech muioc'h e bodadeg Landerne, ar relijiuzel, ar gatolikel ho deuz great ho dever epad ar vrezel kerkoulz, ha zoken kalz guelloc'h eget kalz re all. Paea a reont ar c'houarnamantou, ober a reont ho deveriou e kenver ar Vro kerkoulz a n'euz forz piou. Perak 'la kas anezho da draon an ti da zebi patalez dre an dour ha dour da zouba, p'ema kamaladet ar c'houarnamant franmasoun ouz an daol vraz o frikota hanter-kant vloaz zo? Passe poent eo lakât ac'hanomp ive ouz an daol. Skuiz omp o paea kontribusionou pounner evit rei d'ar franmasounet da forant. Skuiz omp o velet ne roer guenneg da vistri hor skoliou kristen, hag e roer 8, 9, 10 mil lur da dud ha ne reont seurt! Skuiz omp o velet kalz euz ar vistri skoll eat da revolusionerien, hag ar C'houarnamant a du gantho! Skuiz omp o velet anezho o vlasfemi, o disprijout an Aot. Doue dirag hor bugale! Kristenien omp pe ne domp? Diskouezomp an traou divergont, an trubarderez, an distealdet euzus-ze d'ar bobl dre hor c'houarnamant evel Jesus, ha dreist-oll dre skridou. Eur mignon all a skriv deomp hirio memez: « Je dis que chaque catholique fervent devrait sacrifier au moins 10 fr. par an pour abonner à des journaux illustrés, comme le « Pèlerin » et la « Victoire » du dimanche, des librepenseurs, des socialistes. Ces illustrés frappent et attirent beaucoup plus l'attention du lecteur que des articles de 3, 4 colonnes que souvent même on n'a pas la patience de lire... » — Ar wirionez zo ganez, mignon ker. Ne gelennomp ket awalac'h an dud dre skridou hag imachou sklear. — D'ar relijiuzel e rear goasoc'h c'hoaz; d'ar re-ma e leverer: kaset hor boa ac'hanoc'h er meaz euz ar Frans. Deuet oc'h bet d'he difen, ha mad ho peuz great. Dispont zoken ha kalonek oc'h bet. Mes pe guir n'oc'h ket chomet var an dachen goas-aze evidoc'h! Breman e rankit mont d'an arlu adarre. Al lezen a zifen ouzoc'h chom er Frans! — Klevet a rez poilu? Ar relijius pe al leanez-se hag en deuz ententet ouzit en hospital, pe

en deuz da gre'het glazet divar an dachen, pe en deuz mesket he c'hoad gant da hini epad ar vrezel, ar re-ze eo a ordren al lezen da gas kuit euz ar vro. Setu aze al lezen a zo difen da douch outhi a lavar ar franmasounet, a lavar ar re zo o fiskar ar Frans. Al lezen-nou all a vez freuzet ha difreuzet gantho bemdez, mes ar re zo evit goaska an Iliz hag an dud vad, ar re-ze zo sakret hervez ar Judazet. Setu aze al lezen a c'houlen ar gatolikel da freuza. Daoust a te poilu zo kountant e ve bannet euz ar vro da gamaladet soudard? — Oh birviken avad! — Neuze lavar gant kalon: D'an traon al lezen milliget!

Goud dekoret e Landerne

Da zeiz reunion Landerne ar Bail ha Goud a leine en hotel vrasa. Ar Bail, Berr var he gornaillen, a lavare d'he gamalad: « Han Goud! n'eo ket spountet ar gatolikel ganeomp c'hoaz! Guelel a rez pebez banden a zo anezho? — Ia, Bail keaz! Ha m'ho dije bet lezet ar merc'hed da zont ive 'ta! Neuze ne ket kant mil e vijent bet, mes tri c'hant-mil da neubeuta! Ha ni goude krial kement var an tamou introunezet ha dimezellet da zont d'hon heul, ne domp nemed eur vozad!

Kerkent a ma zeaz Goud er meaz an oll a gommansas da grial: « Sale calotin! » Petra ioa erruet 'ta? Epad lein ar julot Goud en doa lezet e zae var-c'horre (son pardessus) er meaz euz ar zâl, hag eul loustik benag en doa staget outhi eun drapo evel an hini a oa gant ar gatolikel en deiz-se var ho feultrin.

Paour keaz Goud!

Keleier ar Barrez

PARDOUN SANT-PAOL. — Gouel Patron eur barrez a zo e renk ar goueliou brasa euz an Iliz hag a ranker da lida kaera ma c'heller. Gouel Sant Paol-a-Leon, Patron parrez Treglonou, a erru d'an 12 a viz meurs. Abao e ligouez eta er C'horeiz. Hogen, epad ar C'horeiz ha beteg an eil sul goude Pask e ranker ober an ofis euz ar zul. Mes d'an eil sul goude Pask ar parrezioù ho deuz Sant Paol-a-Leon evit Patron a dle ober ofis sant Paol. E Kastel-Paol eta eman Pardoun bras sant Paol en deiz-se, ha setu perak er zulvez-se ne vezo ket displeget eno Pez-c'hoari ar Basion.

Ni hon deuz ive an heurvad da gaout hor pardoun en deiz-se. Dre-ze ne ket kantikou hebken en enor da zant Paol eo a c'hellomp da gana, mes he ofis eo a rankomp da ober penn-da-benn.

Pardoun sant Paol eta er bla-ma a en em gav d'an 18 euz ar miz, an eil sul goude Pask.

Ho kalon a drido, parresioniz ker, pa glevot piou a vezo oc'h ober ar pardoun. Abaoe m'en deuz ho kuiteat n'ho peuz ket guelel en ho touez unan euz ho persouned karet. Er bla-ma ho pezo ar blijadur d'her guelel e penn hor pardoun. An Aot. Rannou eta en deuz asantel kana an oferi. Bennoz deoc'h Aot. Persoun ker. Nag a vall zo d'ho kuelel e Treglonou! Ar brezegen a vezo great gant an aot. Penereac'h, rener skolach Introu-Varia-ar-Guir-Sikour (N.-D. de Bon-Secours) e Brest.

Kaer meurbed e vezo adarre hor pardon. Kaer an iliz, kaer ar ganaouen. Relegou sant Paol a vezo er c'heur edoug an deiz, ha goude ar gousperou an oll a boko gant respet dezho.

Dre-ze, Treglonaouiz, pedit ho kerent, ho mignounet da zont d'ho koelet; ha c'houi amezeien, deuit ive da enori sant Paol, unan euz patronet bras hor bro Leon, ha da c'houlén he vennoz var ho tud hag ho tiegez.

RETRET BUGALE MARI. — Kavet hon deuz eur prezeger mad evit retret-jubile Bugale Mari. Ar missioner santel-ze eo an Tad Person, euz a urz an Tadou a ioa bet ganeomp evit ar mission brema zeuz 3 bloaz. Ar retret a goummanso d'an trede sul goude Pask, hag a echuo d'ar merc'her vintin. Euz ar rest blavez ne jome mui gand an Tad Person nemed an 3 dervez-se a ne oant ket c'hoaz promettet. Mes ar poent-ze a blij deomp, rak c'hoant hor boa da rei eur retret d'ar Vreurieze-se araok an anv, ha d'ar mareze ne vezo ket c'hoaz a bres-labour var ar meaz.

Ar re hebken a zo er Vreurieze a c'hellou heul ar retret. Ar re euz ar c'huec'hvet pask a zo er Vreurieze ne vezo ket red dezho divezatoc'h kemeret perz e retret ar vugale, pe guir e vezint o paouez ober eur retret. — Ha breman, c'hoarezet ker, koulennit sklerijen ha sikour gant ar Verc'hez evit ma vezo ar retret talvouddek bras evidoc'h.

Miz ha gouel Sant Joseph

Ar bourkiz n'int ket bet re lezirek da zont da viz sant Joseph. Mes da zeiz ar gouel dreist-oll, d'an 19, ne oa bet jamez kement a dud ho sakramanti, na ken kaer an ofis. An daou vuzik a groze, an oll a bede kalonek, a gane meuleudi da zant Joseph. Pemp ha tregont pakat bouji a ioa roet e prof da Batron ar famillou kristen, hag ouспен 80 goulaouen a zeve skedus en dro d'he skeuden.

Gant levez e velomp ar barrez oc'h en em erbedi muioc'h-mui ouz sant Joseph. N'omp ket souezet gant kementse. O lisplega ar Skritur santel hon deuz guelel er bla-ma pegen galloudus oa Joseph, mab Jacob, e palez ar roue Pharaon. Hogen, galloud ar Joseph-ze en Ejipt n'oa nemed eur merk euz ar c'halloud sant Joseph e rouantelez an anv.

Sant Joseph zoken a blij gantha rei deomp testeniou bras euz he garantez, euz he c'halloud. Soursi a gemer euz ezommou hon ene, soursi a gemer zoken euz ezommou ar c'horf.

EUR C'HRAS KAER

Eur paotik tri bloaz en doa eur gual glenved. Daou vedesin brudet ho doa lavaret e pareje marteze dre hir-der amzer, mes evit araok eun 18 pe 20 vloaz ne ioa guellaen ebet da c'hortoz. Ar vam, nec'het-maro, a woestlas he mabik da sant Joseph, hag a lakeas en dro dezha korden ar sant galloudus. Hogen, ar c'hrouadur, a ne ioa kazi sur parcans ebet evitha hervez ar vedesinet, na da vihana guellaen ebet da c'hortoz evitha araok 20 vloaz, n'en deuz c'hoaz nemed 4 bloaz hag a zo... pare piz! Klevet a rit? Pareet eo gant sant Joseph.

Setu eun testeni sklear euz madelez sant Joseph hag hon lakei da gaout c'hoaz muioc'h a fisians e Patron ar Famillou kristen.

Pep ti en deuz he ezommou. Perak eta ne em erbeder ket muioc'h ouz diwaller galloudus ar famillou? Pa vezo unan euz an ti e riskl evit he vuez pe, siouaz! evit he ene, ite ad Joseph! Goestlit, erbedit anezha da sant Joseph.

Sant Joseph, Patron an Iliz hag ar Famillou kristen, diouallit ac'hanomp.

ASSAMBLE LANDERNE

D'an 28 a viz c'huevrer, oc'h erruout skuiz-maro euz reunion gaer Landerne, araok lezel hor skridik da vont d'ar voullerez, e skrivemp dre bres e oamp bet c'huec'h-ugent euz Treglonou. Mes re brim hon doa lavaret, tostaat ouz ar c'hant-anter a reamp. Lod euz ar bourkis a ioa bet gourd da ziblas. Mes anaout a reomp hor bugale ger; gouzout a reamp pa vije gellel loc'hat eun tri pe bevar ar re all a iafe oll var ho lerc'h. Setu petra a c'hoarvezas: kazi an oll goazed, tri zoken euz meur a di, a ieas laouen da vodadek Landerne en eur gana: Da feiz hon tadou koz, ni Potred Treglonou, ni zalc'ho mad atao...

Ar re a ioa eat gant an « train » ho doa en em blijet kena e kompagnunez potred Lannilis. Ar re-ma a ioa niverus; var a gounter e passeent ar pevar-c'hant. Mes diouz m'hon deuz klevet n'edont ket oll er memez tu. Daou pe dri goaz hag eur vaouez pe ziou a ioa e kompagnunez ar Bail-Goud, e kompagnunez potred ar bara ker. Marteze e karfent guelel muioc'h c'hoaz a geraouez var an dillad, var ar bevans, var ar bonedou, var ar silzik pe traou all. Paour keaz tud bervelet! Truez hon deuz ouzoc'h!

Daoust a Plouvianiz a ioa oll er memez banden? Var a gounter eno e zeuz ive eun neubedik kanfarted hag a blij dezho ive gouarnamant ar bara ker. Kredabl ar re-ma zo krenv an traou en ho rastel, ha dre-ze ne reont ket a fors a pa ve goulo manjouer ar re all. Mes padout a c'hellou ar C'houarnamant franmasoun da rei d'he dud pacamant vras? Ne glevit ket an dud o klem dindan beac'h pounner ar c'hontributionou? Hogen, bep tro ma zeo kresket ar c'hontributionou abaoue ar voterez miz mae 1924 ne ket da baea dle ar vro eo lakeat ar c'hresk, mes da greski ho fae da vevellien kalz re niverus ar c'houarnamant.

PELERINACH LOURD

Ar pelerinach kaer-ze a vezo er bla-ma e miz even, euz an ugent d'ar c'huec'h-var-ugent euz ar miz-se. Evelse grit abred ho sonj, evit na vezo paket hini ebet en ofern-vintin.

POANIUS EO!

Hon tud koz a rea vijil — kalz anezho zoken a iune epad ar C'horeiz. Hirio siouaz! petra veler? Kerkout ha m'ho deuz gellel paka eun tam ofern-vintin e veler tud o redet d'an aot, memez epad ar C'horeiz! memez pa vez an Aotrou Doue var an aoter epad an deiz!

Glac'harus eo guelel n'euz fors piou o pinsat ar zul, mes poaniusoc'h eo c'hoaz guelel ar re a dlefe rei skuer vad, o tremen deiz santel an Aotr. Doue o c'halloudad goaremniou pe aotehou. Jesus, p'edo o tongen he groaz a lavaras da dud santel Jerusalem: « Ne ket ouzin-me eo deoc'h kaout truez, mes ouzoc'h oc'h-unan hag ouz ho tud. » Pouezomp mad geriou hor Mestr.

TRAOU DA C'HOUZOUT

Sonj ho peuz er miz diveza hon doa komzet deoc'h euz diou lezen talvoudus meurbed, dreist-oll evit ar re glazet pe klanvet er vrezel, hag evit an dud a vor.

Setu aman penaoz en em gemeret evit kaout sikour dre al lezennou-ze :

1° Pensionnés temporaires au titre de la loi du 31 mars 1919 (Invalides). Deux cas sont à prévoir: a) — L'expiration de la durée de validité de la pension est antérieure au 2 janvier 1926, l'ancien titre périmé de pension sera adressé par le ministre des Finances au sous-intendant des pensions qui détient le dossier financier de l'intéressé. — Les intéressés devront être avisés d'avoir à présenter une demande de renouvellement de leur pension temporaire expirée à M. le médecin-chef du centre maritime de réforme de Brest ou au sous-intendant militaire de Quimper, suivant le cas. — Selon que l'intéressé a servi dans la marine ou l'armée de terre pendant la guerre.

Le point de départ de la nouvelle pension qui leur sera concédée sera fixé au 2 janvier 1926 pour ceux qui firent leur demande dans un délai de 3 mois après publication de la présente instruction, et à dater du jour de leur présentation devant une nouvelle commission de réforme, dans le cas contraire.

b). — Pensionnés n'ayant jamais fait valoir leur droit à pension au titre de la loi du 31 mars 1919. — Ces derniers devront adresser une demande de pension (avec justifications nécessaires) au médecin-chef du centre maritime de réforme à Brest, ou au sous-intendant militaire à Quimper.

(Beaucoup d'inscrits maritimes, surtout en Bretagne, ont été appelés à faire la guerre dans l'armée de terre.)

En résumé: tout inscrit maritime peut maintenant toucher deux pensions à la fois, — une pour faits de guerre, l'autre à 50 ans d'âge, ou même avant cet âge, sur la Caisse de prévoyance, pour invalidité contractée dans l'exercice de la navigation commerciale, grande pêche, petite pêche, etc., sans toutefois pouvoir prétendre aux deux pensions pour la même infirmité. — L'allocation des parents (père et mère) est toujours cumulable avec ces pensions.

Guelit breman a droal ho peuz da veza sikouret hervez al lezennou-ze.

Eul lezen diez

Al lezen great d'ar 15 a viz du 1922 var darvoudou al labour douar a zo eul lezen vad mes trabasus abalamour meur a dachad el lezen-ze n'int ket sklear awalac'h, hag ho deuz roet leac'h da galz prosezou. Breman e maer o sonjal chench doare dezhi. Setu aman petra zo votet gant ar Senatourien: « Iviziken ar mestr a responto euz ar guallou (accidents du travail dans l'agriculture) a erruo — neket hebken gant he zomestikel hag an dervezourien a vezo gantha diouz pae, mes ive euz an darvoudou a erruo gant n'euz fors piou a zo ouz he zikour evit eul labour benag. (En cas d'entraide et de coups de mains, la personne qui prête son aide devient l'employé, et c'est l'employeur qui est responsable des accidents pouvant survenir). Evelse, en em zikour a rit gant oc'h amezec evit an eost, pe mont a ra unan benag da rei an dourn deoc'h evit eun dra benag: mad, mac'h en em gav eun darvoud benag gant hoc'h amezek pe gant an hini zo eat da rei an dourn deoc'h evit ober eun draik benag, c'houi eo a ranko digoll anezha euz ar pezh zo erruet gantha. — Setu aze petra c'houlenn ar Senat. Mes araok beza eur guir lezen e rank beza votet ive gant an deputet ha sinet gant Prezidant ar Republik. Ma teu goulenn tamallus

ar Senat da vezan lezen e komzimp anezhi deoc'h divezatoc'h. — Aliez e velit al lezennou great pe zo c'hoant da ober moulet he gallek, hag hep displegadenn. An dra-ze zo eas kena. N'euz nemed kopia ger evit ger journal ar C'houarnamant. Mes ho lakaat e brezounek hag ho displega eo a vez peurliesha passe diez.

Sakradurez Iliz Milizac

Lennet ho peuz dija e journal an aotrou 'n Eskop (la Semaine religieuse) hag e « Courrier ar Finister » ar gouel dudius zo bet e Milizac d'an 11 a viz meurs.

Sonj mad e meuz da veza klevet va zountoun Adolph euz Poul-Iod o lavaret: « Han, daoust a peur e vezo kresket hon iliz ive? » — Ema great al labour, ha great mad zoken; hag euz lein an en-vou a dra zur, tountoun Adolph — ha va zad ker, ginidik ive euz a Vilizac, a gemere perz e laouenedigez an aot. 'n Eskop, an aot. Persoun, an ilizad tud diredet a bep ti euz ar barrez hag euz ar parrezioù divardro.

Er skol gristen, p'edo ar 80 beleg, an aot. Mear hag he adjoen *Kuzulier* ha Konseil an iliz bodet e dro d'an Aot. 'n Eskop, hoc'h aot. Persoun karet, Milizagiz ker, en deuz lavaret deomp e komzou birvidik peger kountant eo euz ar sikour, euz an aluzennou a roit evit sevel oc'h iliz hag he lufra. Santout a reat e teuent euz gueled he galon ar gerioù dispar-man: « Bennoz Doue deoc'h, va farresioniz ker! »

Mes unan a zo, Milizagiz ker, hag en deuz roet ive, ne ket hebken euz he arc'hant, mes roet en deuz he amzer, bet en deuz kalz poan ha kalz tregas, evel ma komprenit; gouzout a rit piou eo. Setu perak an aot. 'n Eskop, e komzou a ne vezent kavet nemed gant he ijin, en deuz trugarekeat start hoc'h aot. Persoun euz ar boan, euz ar jastre en deuz bet o sevel hoc'h iliz nevez.

Ar skrivaniere en deuz displeget ar gouel kaer-ze, perak n'en deuz ket lakeat ive eun diverraen euz he skrid e brezounek? A dra zur Milizagiz a gompren oll iez karet Bossuet. Goulskoude ar pezh a vez bet desket var barlen ar vam eo a jom atao c'hueka d'ar galon. Nag a blijadur a vije bet divezatoc'h o lenn e brezounek iac'h e journal ken karet « Courrier ar Finister » sakradurez an iliz parrez!

Ar Basion e Kastel-Paol

N'hon deuz ket a geuz d'ar skuisder hon doa bet diziou o vont da velet pezh-c'hoari ar Basion e Kastel.

Klevet hon doa rei kalz meuleudi d'ar Basion-ze, ne c'heller he meuli dreist he mirit. Peb hini euz ar c'hoarierien a zispleg brao, ha ra mad he labour, mes Judas, Gamaliel, ar Verc'hez, a zo dreist. Piou n'en doa ket guelet gant ar vam benniget-ze? Piou a c'helle dizonjal he mouez ken plean hag er memez amzer ken glac'harus? Ma vije bet eun tamik kosoc'h hag eur boutou disteroch ouz he zreid, e kredomp e guirionez e vije bet dem-henvel ouz Guerc'hez dispar Nazareth. Karout a rafemp ive — ha n'emaomp ket hon-unan euz an aviz-ze — e vije Jesus skourjezet ha staget ouz ar groaz dirag an oll

Ar ganaouen, ar muzik brao kena. Ar sklerijen, ar skeudennou

(la décoration) a c'hell beza lakeat e kavatal gant re Patronachou ar c'hearioru brasa.

Setu aze petra sonjomp euz Pasion Kastel-Paol. Ne reketomp nemed ma rei kenkouz ar re a gerz var roudou potred Kastel.

Peg-stag aze !

Er miz diveza hon doa promettet rei deoc'h eun diverraen euz ar pez-c'hoari farsuz a ioa bet e Patronaj Breles da veurs-al-Lard goude ar pez-c'hoari ken talvoudus Buez sant Ronan. Mes ar « C'hourrier » en deuz displeget deoc'h an daou bes-c'hoari kaer-ze.

Fanchig, eur marichal koz, a ioa paour-raz-iliz. He oll guenneien a dremene e tizan dre he gornaillen. Goulskoude kaloun vad en doa, hag eun dervez e roaz un hanter — ne ket euz he vanne — mes euz he dam bara da eur paour.

Sant Per a blijas kement an aluzen-ze dezha ma lavaras d'ar marichal koz: « Fanchig, gra teir goulenn diganen, ha n'euz fors petra c'houlenni, ho roin d'id. » Fanchig a c'houlennas da genta ma chomje var he skabel kement hini a azesfe varnha kena lavarfe dezha sevel kuit. A c'hellit kredi Fanchig en deveze mall da lavaret d'an dud azeza. Kerkent a ma veze fesken unan benag var ar skabel Fanchig a grie: peg-stag aze ! kaer en deveze rual e ranke prometti da Fanchig eur ialc'had vad a arc'hant. Da c'houde e c'houlennas eun droumpill hag a lakafe da zansal an dud a falvesfe dezha. Roet e oue dezha he c'houlenn, ha goude, ma tisplije unan benag dezha, e tistage eun taol kleroun, ha raktal edo ar garvellou var loeh. Tintin Mari a ioa bet dalc'het epad 3 dervez ha teir nosvez gantha da zansal abalamour ma lavare dezha paea he boufou.

Neuze sant Per a lavaras dezha: « Droual, Fanchig, n'he peuz mui nemed eur goulenn da ober; bez fur en dro-ma ! »

Neuze Fanchig a goulennas ar c'hras da reseo he sakramant-chou araok mervel. — Mad eo Fanchig ! En dro-ma eo deuet ganez avad ! Bet e pezo da c'houlenn, a respontas sant Per. Ha Fanchig a varvas evel eur zantik.

Greomp aliez ar memez goulenn digant sant Per, — pe sant Joseph, Patron ar maro mad. Ar goulenn-ze a obtenomp ive dre an aluzen. — Da lun Fask e vezo displeget e Breles ar memez peziou-c'hoari.

Setu aman ar zon a oue kanet ken kaer araok gant P. Cozien.

Fanch koz ar marichal

Diskan

Micher dreut da Fanch koz,
Stag d'al labour deiz ha noz;
Deiz ha noz o lopa
Ha chom paour er memez tra.

1

Me zo mekanisian,
Eur pahor mar deuz unan;
Dressa ' ran dourneureujou,
Hag eler ha manechou.

2

Va daouarn a zo kalet
Evel pa vent dirennet!
Hag an divreac'h-man zo krenv!
Stomog mad a zo ive.

3

Ma ve kavet unan all,
Eun den goest, eur marechal,
N'en deuz nemed dispaka,
Ha dont gant Fanch koz ama!

4

Me zo goest d'ober eur bal,
Tranchou, mirri, kalz traou all,
Kern kezeg a ran ive,
N'oun ket nec'het evit-ze.

5

Va mouniz gant re Jakou
A ia oll e banneou.
Allaz ! Kaer hor beuz eva,
Hor sec'het ia var wassa.

6

Va labour ha va c'hoezen
A ia oll e va gueren!
Ha mil malloz a laoskan
Var ar moc'haj a lounkan.

7

Setu erru ar goz-ni, —
Ha maleüruz an hini
A zo bet evel don-me
Re droet gant he vanne!

8

O sant Alar benniget,
Patron ar varichalet,
Goulennit ma teuin abenn
Da drei kein da va gueren!

9

Ha neuze me lavaro:
Dao va morzol, dao en dro!
Mar deo guir en deuz Fanch koz
Eur plas c'hoaz er Baradoz.

LOKOURNAN. — Enor ha digoll da berc'hen an anevalet mad.

— Setu aman aniojou ar re diouz aman ho doa bet primou e kon-
keur ar c'hezek e Lokournan.

Evit an eubeulezet bloaz a c'huen pounner (de trait.) — 1 pr. 150 lur hag eur vetalen arc'hant, Dimezell, da M. Guillery, euz Coat-Méal; 2 p., 100 l., Damic, da Laurent Abasq, euz Coat-Méal; 3 p., 100 l., Dentelle, da J. Le Hir, euz Gouenou; 4 p., 80 l., Delta, da J. Guillermou, euz Coat-Méal; 5 p., 75 l., Damic, da J. Trebaol, euz Plouguen; 6 p., 75 l., Diaotrez, da J. Le Ru, euz Trebabu; 7 p., 70 l., Dinette, d'an intanvez Lescop, euz Milizac; 8 p., 50 l., Désireuse, da François Segalen, euz Kerhourlo-Treglonou.

Eubeulezet 2 vloaz. — 1 pr., 150 lur, da J. Jaffrès, euz Coat-Méal, evit Copine; 2 p., 100 l., Cadic, M. Jestin, euz Milizac; 3 p., 100 l., Cuvette, J. Marc, Milizac; 4 p., 80 l., Caillé, Y. Trebaol, Lannidut; 5 p., 75 l., Cesarine, F. Kerglonou, Plouguen; 6 p., 70 l., Charleville, F. Jezequel, Coat-Méal; 7 p., 50 l., Coquille, R. Cadiou, Plouguen. — Eubeulezet 3 bloaz: 1 p., 500 lur, Beguel, F. Le Bris, Gouesnou; 2 p., 400 l., Ballimore, Guevel, Guilers; 3 p., 400 l., Bichette, G. Treguer, Vourc'h-Ven; 5 p., 200 l., Blanchette, F. Lamour, Plourin; 6 p., Bergère, Kerglonou, Plouguen. — Eubeulezet skanyoc'h (postières) 1 bloaz: 1 p., 150 lur, Dora, F. Castel, euz Locmaria; 2 p., 120 l., Debrouille, d'an int. Paul, Milizac; 3 p., 100 l., Dorure, J. Marzin, Plouguen; 5 p., 90 l., Devote, Bolloré, Plouzané; 6 p., 90 l., Dam, F. Kerglonou, Plouguen. — Eubeulezet 2 vloaz: 1 p., 200 lur, Cazote, Tournellec, Plouguen; 2 p., 200 l., Colza, J. Guillermou, Coat-Méal; 5 p., 100 l., Cérés, Le Hir, Milizac. — Eubeulezet 3 bloaz: 1 p., 800 lur hag eur vetalen arc'hant, J. Qui-vouron, Plouguen; 2 p., 650 l., Bruyère, H. Colin, Plouguen; 3 p., 550 l., Bretonne, Jestin, Bahars; 4 p., 200 l., Quillemont, Coat-Méal; 5 p., 200 l., Treguer, Plouguen; 6 p., 200 l., Le Hir, Milizac; 8 p., 200 l., Mme Jestin, Milizac; 9 p., 200 l., Bellevue, Malabous, Brélès.

SON AR GUIR VRETONED

(Kendalc'h,

9
Mes ni, ma ne garomp dioual
Traladireno
A gouezo ganiho kavatal!
Traladira lonla, traladireno.

10
Rak brema, zoken var ar mez,
Traladireno
N'euz mui na pouloud, na tartz.
Traladira lonla, traladireno.

11
Kalz euz ar merc'hed zo mouzet
Traladireno
Ouz ar boued krenv, ar iod silet.
Traladira lonla, traladireno.

12
Hag an darn vrasa anezho
Traladireno
Ne lakeont mui an loaz e go.
Traladira lonla, traladireno.

13
Ne ouezont mui ober logod,
Traladireno
Souben ar brignon, na kuign iod.
Traladira lonla, traladireno.

14
Mes ar c'hafe, ha patatez,
Traladireno
Ho peuz gantho teir guech bemdez.
Traladira lonla, traladireno.

15
Ha pa c'hourdrouzan va gregig
Traladireno
Ne ra nemed krampoez mouzig.
Traladira lonla, traladireno.

16
Alo, Janik va maouez kez,
Traladireno
Kemer kafe dek guech bemdez!
Traladira lonla, traladireno.

17
Mes digas deomp-ni kig ha fars,
Traladireno
Iod kerc'h, souben ha kaol sbar!
Traladira lonla, traladireno.

18
Neuze kanfarted Breiz-Izel
Traladireno
A vezo rus-tan ho c'hribel.
Traladira lonla, traladireno.

PONT TREGLOUOU.

KATEKIZ. — Ho denz guezet mad ho c'hentelion spad ar 5 si-
zun diveza :

Albert Uguen ha Maria Peoc'h, 1 faot; Marie Deniel, 2 faot. —
Ar pask kenta fall kena. — 2 pask, Joséphine Le Gall, 0 faot; Louis
Berthou, Augustine Deniel, Albert Croguennec, 1 faot. — 3 pask,
Marie Bescond, Philomène Bescond, 0 faot; Albert Treguer, Louise
Guiziou, 1 faot. — Er miz diveza Anna Surlapierre a ioa ive gant
ar re genta, mes n'en doa ket digaset he notennoù.

Zo bet badezet. — Caroline-Yvonne-Marie Falc'hun, euz Ker-
rantour, d'an 23 a veurs. Paeroun ha maerounez: Yves Falc'hun ha
Caroline Quéménéur, euz Kerantour.

Zo bet enterret. — D'an 20 a viz meurs, Marie-Yvonne Chapel,
euz Mesguen, 80 vloaz.

D'an 21 a viz meurs, Gabrielle Pors, euz Pors-Egras, 33 vloaz.

Emaomp o paouez reseo sklerijen var al lezennou a ro sikour
d'ar re glanv, d'ar re mac'hagnet, d'ar re goz. Er miz kenta ho
displegimp deoc'h. — Eul lennerez devot en deuz digaset ive deomp
eur werz koz galleg-brezoneg var santez « Eudel ». Guellet a reimp
a gellout e vezo he c'hampen.

Evit an Assuransou var ar vuez, darvoudou, tan-guall, merven
ar chatal, goulennit kuzul digant an aotrou Pierre BOUVET,
euz Lokournan.

Brest, imp. de la Presse Libérale, r. du Château, 4.

Le Gérant, CALVARIN.

N° 130.

Maë 1926.

KANNADIK TRÉGLONOU

Eul Levrik peb Miz, da zele'her en ti

D'an traon al lezennou disleal !

Pet Mestr a zo ? Unan hebken. Hag hennez eo Mestr an env
hag an douar. Hogen, piou, ha piou hebken en deuz droat da gom-
mandi ? Ar mestr. Peguir eta n'euz nemed eur mestr, unan hebken
ive en deuz guir pe droat da ober al lezen pe da gommandi.

N'euz eta e guirionez nemed eul lezen hag hounnez eo lezen
Doue. Dre-ze al lezennou a ra mistri ar broiou arabat e vent a eneb
lezen Doue. Rak ma vent kountrol da lezen Doue ne ket lezennou
int, ha va c'houstians n'ho anavez ket.

Daoust hag oblijet oar da zenti ouz eur mestr-mevel hag a ia
a eneb he vestr ? Nan hebken n'oar ket oblijet, mes ne c'heller ket
senti outha. Rak ar mestr-mevel-ze, ar c'hontr-mestr, n'eo nemed
eur servicher ive, hag an droat en deuz var ar servicherien all zo
roel dezha gant he vestr.

Mad, mistri ar broiou, pe hi zo pennou kurumet, pe hi zo presi-
dantet, n'int nemed krouadurien, servicherien an Aot. Doue, ha
netra ken. An droat ho deuz da gommandi pe da ober lezennou zo
roel dezho eta gant Doue. Ha dre-ze ma zeo kountrol al lezennou
a reont da lezennou an A. Doue, ne ket lezennou int. D'an traon al
lezennou-ze !

Hogen, petra velomp hirio e Frans ? Lezennou kountrol-beo da
lezennou Doue, evel lezen an divors, lezen ar skoll, ha re all !

Goaranti reomp er Finister an oll koulz lavaret a ve a eneb al
lezennou milliget-ze ma vije displeget freaz dezho pegen diaouleg,
pegen disleal int.

II. — Peleac'h eman ho kuiskamant ?

Sellit, Freret ha Leanezel, ker, kemerit ho kuiskamant relijius-
ta, it neuze d'ober skoll e bro ar Bail, ha lavarit d'an tarin-ze mont
d'ho panna euz ho tiez-skoll ? Ped a gafe ar Bail ifern-ze da vont
var he lerc'h ? Paria rafemp ne gafe ket daou vil e arrondissement
Kemper abez. Hogen, petra vije daou vil a eneb ar gatolikel ken
niverus ?

1° Marfeze breman eur c'hrener benag en deuz c'hoant guikal:
Ia, mez... Soudardet a vije digaset da deuler anezho er meaz ! —
Klevet a rez, poilu ker, euz a betra e samer ac'hanot ? C'houi gav
deoc'h en defe ar galon da vanna euz he di eur c'hamalad hag a zo
bet evel dha en trancheou ha var an dachen ? C'houi zonzj e ve eur
poilu kriz awalc'h evit sllapa var an hent eul leanez hag en deuz
panset he c'houliou en hospital ? Er c'hontrol eo, ar re zo bet en
tan a ve gant ar re genta ouz ho dioual hag o krial : « Ne touchez
pas à nos sauveurs et aux défenseurs de la France ! »

Ar zoudardet iaouank a lavare : « Ma rankomp mont var an
dachen evel m'eo bet hor breudeur, ne ket ar Bail a deui d'hor si-
kour pe da entent ouzomp ma vezomp glazel. Ne vannomp ket euz

ho ziez hor brasa mignouned. » E guirionez, lakeomp hon dourn var hor c'houstonians : Piou en defe ar galon da gas euz ar vro, da vanna zoken euz ho ziez tud hag ho deuz skuillet ho goad var an dachen ? N'euz nemed ar franmasouned, ar Bail-Goud hag ho defe ar grisder-ze. Diskouezit eta e zoc'h guir vreudeur da Jesus-Krist. Rak ar gatolikel a deu da skuiza o yelet ne rear seurt nemed krial varnho ha goulen arc'han digantho.

KELEIER AR BARREZ

PARDON SANT PAOL. — Eur 25 beleg hag abad, ouспен tri mil den a vije bet er pardon ma vije bet brao an amzer. Marteze e vefe bet kalz re a lore'h ennomp; marteze ive diouz an noz e vije bet eun dizurs benag en eur vont divezad d'ar gear, hag an distera irouz a dra zur en devije great poan d'hor sant Patron hag en deuz guelel beleg breman deiz kaer he c'houel tremenet atao gant urz vad ha devosion. Da vihana e ioa bet eun derveziat glao evel n'hon deuz guelel morse c'hoaz d'ar poent bloaz-ma. En despet d'an amzer fall e ioa erruet forzik tud abenn an ofern-bred. Eur beleg ha daou abad euz Plouguerne n'ho doa ket ken nebeud argilet araok ar glao-puill, ha trugarekât a reomp anezho a greiz kalon.

En iliz, an ofis ha peb tra zo bet kaer meurbed. Unan euz Lorkournan en deuz skrivet deomp abaoe: « Trugarekât evidon ar re ho doa « ornel » ken kaer hoc'h iliz da zeiz ar pardon. N'e meuz biskoaz kavel braoc'h netra eget an aoter vraz allumet evit bennoz ar Zakramant. Ar c'han ive, ken dous da vareou, en doa skoet kalz va c'halon. »

Setu aze petra zo skrivet deomp :

N'hon deuz ket izom da lavaret e ioa bet eur brezegen talvoudus meurbed var ar Feiz, peguir e ouezil e oa great gant rener skolach Intron-Varia-ar-guir-Sikour e Brest. An aol. Pencerêac'h zo brudet da veza euz ar guella « professoret »; e lakaat a c'heller ive e renk ar guella prezegerien. Goulskoude an daoulagad, an diskouarn a ioa oll en deiz-se evit an aotrou Rannou. Eur mousc'hoarz karantek a deuz var ar muzellou kerkenet a ma oue guelel, ha goude an ofisou ne glevet nemed ar c'homzou-ma: « An aot Rannou n'eo kosseat lam abaoe m'en deuz kuiteal Treglonou. He zrem, he vouez, a jom fresk atao evel pa zedo ganeomp. »

Ar prosession a ioa great brao e diabarz an iliz. Ar gual-amzer n'en glao ket mirel ouz an teir merc'hig a zouge banniel Int. Varia ar Viktoriou d'en em lakât en ho guen. Eun dudi oa ho guelel! Ar merc'hed all n'ho doa lakeat nemed ho c'horneton. Kredabl ar re-ma a gave diez chom heb diskouez ho mouchouerou melen-brodet.

An aol. Fr. Pape, diouz ma lavar, en doa koveseat forzik tud. Esperout a reomp ne ioa manket hini euz ar re a zouge an « an-seignou » da zont d'ober ho devosionou. Guelel hon doa da vihana lod euz tud ar bannierou hag ar pevar ozac'h iaouank a ioa o tougen relegou sant Paol. Fisiens hon deuz eta eo bet kountant hor zant Patron euz he barresioniz, hag ar c'holl a gav deomp beza bet diouz eun tu a vezo distaolet deomp a zek guech diouz eun tu all. Sant-Paol-a-Leon, Bennigit ho parrez.

RETRET BUGALE MARI

Setu great ho jubile gant an 72 a zo e Breuriez dispar ar Verchez. Kountant bras int oll euz ho retret, hag en dervez diveza ne glevet nemed ar c'homzou-ma: « Oh! eun dervez muioc'h da neubeuta a rankche beza bet. » — Ne c'houennemp ket guelloc'h, Bugale ger, mes gouzout a rit an Tad ne c'helle ket chom pelloc'h. Ne zomp lam souezet ouz ho kuelel ken euruz. An Tad Person zo eur mesr evit ar seurt retrejou. Displega a ra sklear ar vertuziou kaera. Ordren a ra start petra da ober evit beza guir vugale d'ar Verchez, evit beza enor ar barrez. Dale'hit sonj mad petra lavar ar proverbe: « Ce sont les hommes qui font les lois, ce sont les femmes qui font les mœurs. Ar goazed a ra al lezennou, ar merc'hed a ra doareou ar parrezioù. » Re vir eo kementse. Dre-ze, c'hoarezed ker, dale'hit sonj-mad euz ho retret-jubile, ha skrivit var an imaj roet deoc'h, pe var eur paper all, ar bromessa ho peuz great d'ar Verchez. A greiz kalon e trugarekaomp an Tad Person hag aotrou kure Plouguin euz ar vad ho deuz great d'hor parresioniz.

Eun all zo var ar santier

Billet al « loterie » evit pelerinaj Lourd, zo kouezet gant Josephine Stephan, euz ar bourk, plac'h e maner ar Roual-Lannilis. Mes ar verc'h-ma a anavez ar pevare goure'hemen a Zoue, hag a lez he mam, Marie-Anne Quéménéur, da vont en he flas. Mes eul « loterie » all zo digor e li Philomène Ropars, 4 real ar billet. Dre-ze astit afo kas ho 4 real. An hini a erruo gantha ar billet-ze a vezo ar c'huezekved beachour evit Lourd euz Treglonou.

François-Marie MILIN, 42 vloaz

D'an dri euz ar miz diveza eo bet enterret an intaon Fr.-M. Milin, psekelaer, euz ar bourk. Ar paour keaz den-ma zo bet pell-amzer o tiwaska poaniou garo. Mes he dud, petra benag n'int ket julodet, zo bet mad kena evitha, ha lakeat kalz pedennou gantha. — Er miz diveza ho poa klevet oa maro Gabrielle Pors, pried Louis Troadec, euz Pors-Egras. Ar vam-ma en deuz lezet gant he zud tri c'hrouadurik koant. Mes an tad zo fur, ha savet mad e vezint. E doug an eisveleziou ar vam a deue bep mintin euz a Lannilis da unani he fedennou gant re an Iliz. — Kendalc'homp da zerc'hel sonj euz hon tud eat d'ar bed-all. Ar re-ze a gendalc'h ive da zikour ac'hanomp. Ha pa zelaouomp ho mouez e za mad peb tra. Requiescant in pace!

N'INT NEMET DAOU

N'euz breman da vont er zervich nemed Louis Jaouen, euz Mesguen, ha Laurans Peoc'h, euz Keriell-Vras. Ho daou int bet oc'h ober ho retret-jubile e Lesneven, 203 soudard iaouank a ioa er retret-ze.

Ho deuz gouezet ar Basion heb mank

Eil pask, Joséphine Le Gall. Trede pask, Marie Bescond, Philom. Bescond, Louise Guiziou (1 faot). Pevare pask, Jean Bescond, Bernadette Le Gall, Adrienne Guiziou, Mathilde Yvinec (4 pajen). Pemped pask, René Bescond, Louis Pofin, Marie Leon, Pelagie Peoc'h, Marie Thomas, Marie Yvinec, M.-A. Guiziou. C'huec'hvet

pask, Ferdinand Peoc'h, François Le Gall, Hélène Bescond, Clarisse Guiziou, Julia Mingant.

Ho deuz gouezet eul loden: Joséphine Floc'h, en deuz gouezet braoik ar Basiou abez. Kenta pask, Fr. Bescond, 1 bajen. Marie Miry, Célestine Guiziou, 1 bajen 1/2. Eil p., Augustine Deniel, Reine Guiziou, Justine Pellé, Madeleine Yvinec, 3 pajen. Anna Surlapierre, 4 pajen 1/2. Trede pask, Annette Léon, 4 pajen. Ha Marie Le Gall, 9 bloaz, 3 bajen mad tre.

TRAOU DA C'HOUZOUT

Er miz diveza hon doa roet sklerijen var al lezen a ro sikour d'ar re goz ezomek, d'ar re mac'hagnet, ha d'ar re glanv heb pareans. (Vieillards, infirmes et incurables).

Piou ho deuz droaf da veza sikouret gant al lezen-ze?

1° Ar re ho deuz 70 vloaz echu, ha n'ho deuz ket peadra awale'h evit beva en eun doare deread.

2° Ar re mac'hagnet pe klanv dibareuz, oajet a 13 vloaz echu, ma n'ho deuz ket ho zud a beadra d'ho beva.

PETRA D'OBÉR EVIT BEZA SIKOURET?

1° Ma zoc'h ganel er barrez m'emaoc'h o chom n'ho peuz nemed mont d'an ti-kear da lavaret ho peuz 70 vloaz, ha kas ganeoc'h eur santifikal digant ar reseour evit diskouez ne bait ket a gontribusionou.

2° Ma noc'h ket ganel er barrez, mont da denna hoc'h oad d'al leac'h ma zoc'h ganel, ha mont gant ar santifikal-ze ha gant hini ar reseour da di-kear ho parrez.

3° Ma zoc'h mac'hagnet pe klanv dibareuz, it d'an ti-kear gant eur santifikal digant ar reseour hag eur santifikal all digant eur medesin evit diskouez ne bait ket a gontribusionou ha ne c'hellit ket gounid ho para.

An aot. Mear neuze a roio anaoudegez euz ho koulén da gonsail an ti-kear.

Ha ma refus kousail an ti-kear rei sikour deoc'h? Neuze skrivit d'ar sous-prefet evit her pedi da gas ho koulén da gonsail ho kanton.

Ha ma vec'h refusel ive gant kousail ar c'hanton? Neuze skrivit da Paris en adress-ma: Monsieur le Président de la Commission centrale d'assistance, Ministère de l'Intérieur, Paris.

Ha grit ho koulén nemed en hoc'h eaz e vec'h.

TAOLIT EVEZ!

Var a leverer, d'ar mare-ma euz ar bloaz eo e ten a zevri lod euz ar skolerien da glask toueche ar vugale er skolioù dizone. Var zigarez ho deski evit ar santifikal e lakeont ar botred hag ar merc'hed brasa er memez klas, aviehou zoken ouz ar memez taol.

Taolit evez, tadou ha mamou! ha digorit ho taoulagad! Gouzout a rit ar mesk-ze zo agreñn, nan hebken a c'ueb an Aot. Doue, mes ive a eneb lezen ar vro.

Gouzout a rit el lec'h n'euz nemed eur skol evit ar botred hag ar merc'hed, e penn ar skol-ze e rank beza — nan eur skolaer, mes eur skolerez. Er parrezion a 500 den pe ouспен e rank beza diou skol. Hag al lezen a zifen grons toueche potred ha merc'hed pa vez diou skoll.

Ne ket evit skolioù hor parrez e komzomp. A drugare Doue n'eus netra da rebech dezho var ar poent grevus-ma. Mes e meur a leac'h siouas! ar skolioù n'int ket divlam diouz ar mank-ze. Displeget hon deuz bet dija ouспен eur vech al lezen var an drama. Ma ve skolioù ho parrez kablus a gement-ma it da gaout an aot. Mear ha lavarit dezha ober he zever e kenver ar skolioù, rak ne c'heller ket ober ar mesk euzus-ze e skolioù heb aotreadur kousail an ti-kear.

EUN DRA GLAC'HARUS

Disul diveza, da ziu heur-nemed kart, pevar paotrik iaouank euz Lannilis, fleurennet ho bruched, a deuz gant herr e iliz Treglonou. Daou anezho a zaoulinas sioul var gadoriou. Daou all a ieaz ouz an daol zantel, hag unan anezho a gemeras an doucher-venn evel pa vije o c'hortoz beza... kommunit! Dre vonheur ne badas ket pell ar goaperez-se. Rak kerkenl ar goapaer-ma a bakas ar c'hil-dourn var he voc'h kleiz, hag an dourn-ze oa dourn an aot. Person, a ioa adre kein ar c'hanfard-ma. An aot. Person a ioa o tont divar laez euz an dribun, hag an akolisted-ma n'her guelent ket.

Nag eo skrijus guelel pegen divergont eo eal lod euz ar iaouankizioù, pegen izel e kouezont!

Gouzout a rit n'euz ket goasoc'h eget goapaat eun den en he di: Ha petra da zonzal neuze euz ar re a gred beza direspel e kenver an Aot. Doue en he iliz? Paour keaz potred!

Nag eo aviuz doare ar parrezion zo pell diouz lampoued ar c'hearioù!

Miz Maë, miz ar Verc'hez

Nag eo dudiuze guelel ar prajou, ar guez, ar glizennou goloet a vokedou! Perak e velomp kement a vleunioù o lindra ken ske-dus d'ar mare-ma euz ar bloaz? Abalamour ar miz-ma eo ar miz dibabet evit enori al Lilién a zo kaer evel al loar, lugernus evel an eol. E peb ti kristen e doug ar miz-ma e vez klasket ar boke-tou kaera evit lufra skeuden ar Verc'hez. Goude koan e vezo lennet eur gentel, kanet eur c'hantik, lavaret ar chapeled.

Setu petra rear en tiez a urz vad.

Mes siouaz! petra veler hirio e meur a di e kear evel var ar meaz? Ar Vam oll-c'halloudek lezet a gostez! « Va Mam glan, eme Jesus, goulennit diganen ar pezh a gerol, ho koulennou a vezo ato selaouet. » Mari eo dor ar baradoz. Evit mont d'ar Gear e ranker eta tremen dre ar Verc'hez. Mes hirio e velomp kalz oc'h ober fae var an Or zantel-ze, o paseal dre he c'hichen heb he saludi, oc'h ober fae var he drapo.

E meur a barrez hirio d'an ofern vintin, d'an enterramant-chou serviehou, petra velit gant kalz goazed? Netra! n'euz chapeled ebet gantho. Petra reont neuze epad an ofis? Kaozeal ha c'hoari gant ho zok pe ho c'hasketen, a lakeont da joucha ho daouarn, rak ne garfent ket e ve gouezet n'euz netra etre ho bizied. Lod zoken a vez chapeled gantho en ho godel hag ho deuz mez ouz hen lenna er meaz.

Guelel a rit pebez akolisted a gaver hirio?

Breman zo eun daou viz eur vam a lavare d'he mab ena : « Rafourchet e meuz da c'hodellou, ha n'emeuz kavel chapeled

ebet enno. Sell, eman e meuz prenet d'id. Kemer anezha dioustu pe guir e zez d'an ofern-vintin. »

Petra ra ar mab? Tapa ra krog er chapeled; strinka ra anezha a droujou var leur an ti en eur grial: « Daoust a c'houi a gemer atao ac'hanon-me evit eur c'hrouadur? »

Klevet a rit penaoz e kaoze hirio lod euz ar iaouankizou? Petra vije bet great d'an den-ze m'an defe disprijet drapo ar Vro evel m'en devoa great ar chapeled? Fusuillet e vije bet.

Ha c'houi hag ho peuz mez o tiskouez ho chapeled a gredse c'hoaz lavaret ne rit ket a fae var ar Verc'hez? Mes ne c'heller ket he disprijout muioc'h eged m'her grit!

Daoust a n'eo ket ar Verc'hez en deuz roet deomp ar chapeled evel m'ema hirio?

Da bion en deuz hen roet da genta? Da zant Dominik: « Sell va mab, eme ar Verc'hez, kemer ar chapeled-ma. Gant an arm-ze te a c'hounezo ar bec'herien kaleta. »

Petra a ioa gant ar Verc'hez e Lourd pa en em ziskouezas da Vernadett? Eur chapeled. Ha deski a reaz da Vernadett lavaret mad ar beden gaer-ze.

Fae a reomp eta var ar Verc'hez pa hon devez mez o tiskouez hor chapeled. Hag an hini a deufe d'hen disprijout evel ar pabor hen strinkas var leur an ti a rafe eur pec'hed skrijus.

Dre-ze mamou, guelit a chapeled zo e godel ho tud iaouank, ha roit abred eur chapeled d'ho pugale.

GUERZ EUR VERC'H DIGALON

Ton: Guertz an danserez, pe eun ton all.

1

Selaout, koz ha iaouank, selaout Bretonet,
Istor eur verc'h digalon, lore'huz ha penn-follet,
A skoe, a rea fae var he mam hag he zad!
Mes Doue her c'hastigas dizamant ha timad.

2

Me gred n'en doa ket he far var douar Breiz-Izel,
He daoulagad a verve... rus-tan oa e c'hribel!
He zad a loa trafikker, he mam kemenez;
Ho doa gant poan ho divrec'h, savet mad ho lignez.

3

Evel ma oa eur rozen, dispar dre he gened,
Eur jutod bras, da bried en deuz he c'hemeret.
Allaz! e kreiz an enor hag ar pinvidigez
E teuas re absolu kerkent ma oue mestrez.

4

Mes abenn pemp bloaz goude ma oa bet eurenjet,
He zad, he mam, a gouezas er baourentez kalet.
Setu ma reont ho sonj, 'vit tremen ho c'hosni,
Da vont da di ho merc'h, en esper chom ganthi.

5

Sonjal a reant e vijent gant hast digemeret,
Pa lavarjet d'ar vestrez oa he zud erruet...
Pa glevas ar verc'h meneg euz he mam hag he zad,
E redas varzu enno... mes en eur c'hrosmolad.

6

Ar paour keaz tad, sebezet, o klask en em zikour,
A dennas dillo he dok: « Bonjour, va merc'h! bonjour! »
Ar vam gant hast a lammas evit pokat dezhi.
Mes trum ar verc'h he bountas gant herr var leur an ti.

7

« It er m'ez! emezhi. It buhan ac'halesse!
Me ne m'euz ket a gerent hag a ve ker paour-ze.
Mez ruz e meus ganoc'h! Fae bras eo d'in klevet
E vec'h d'in-me tad ha mam! Mes n'o kouzanvin ket! »

8

Evel ma oa noz-tenval, e c'houlenjont loja,
Abalamour da Zoue, er c'hraou, da vihana!
Ar verc'h digalon, neuze, a ordrenas timad,
Ho c'has da di e fermier... pell diouz he daoulagad!

9

Kerkent m'en deuz lakeat he zad, he mam, er mez,
E za da ren an dansou, e kommans an nosvez,
D'ar mare m'edo e zud er c'hraou, var ar c'holo,
O keuzl d'ho follentez (1)..., o skull d'ho daoulagad.

10

Mes ar Mestr oll-c'halloudek. Doue ai lealdet,
A ordrenaz kastiza, raktal, eur seurt pec'hed.
Epad m'edo o fringal, e kreiz an nosvez,
Falc'h ar maro a drouc'has neuden moan he buez!

11

Setu eur maro skrijus! Setu punision
Eur verc'h skamben ha lore'huz, ha dreist-oll digalon.
Dre ze 'ta, taollit evez! Rag hirio kalz mere'hed,
E kenver ho zad, ho mam, zo kris ha d'respes.

12

Potred ha merc'hed iaouank, m'ho ped, en an' Doue.
Da gaout bepred, 'vit ho tud, doujans ha karante.
Skorit dezho ho c'hosni, enorit ho bleo guen,
Neuze Jesus ho lakel en Env da virviken.

(Echu).

(Ar werz-ma, hanter-brezonek, hanter-gallek saout, zo digaset deomp da gempen gant eul lennerez koz euz Lannilis. Bennos Doue dezhi).

Eur paotr fin kondaonet d'ar maro

Barnerien New-York, en Amerik, ho doa kondaonet d'ar groug eur c'hanfard hanvet Chapman. An druillen-ma en doa great a bep seurt torfejou. Eur vech oa bet kondaonet da 25 bloaz prizoun. En dro-ma eo kondaonet d'ar maro. Pa glevas dougen ar zetans a varo, Chapman a lavaras: « Me a fell d'in ober an oll bunisionou e meuz paket. Evelse, kondaonet oun bet da genta da 25 bloaz prizoun, me a rei da genta va 25 bloaz prizoun. Da c'houde neuze e c'helloc'h krouga ac'hanon. »

Han! komprenet ho peuz finesse al lapin-ma? Ar galken-ma a onie abenn m'en devije great he 25 vloaz prizoun e vije bet ankou-nac'heat kalz traou, ha ne vije bet mui c'hoant d'he grouga.

Petra da ober? Ar varnerien zo nec'het maro! Rak peguir eo bet kondaonet gant al lezen da 25 bloaz prizoun, en deuz droat da ober he amzer brizoun araok beza krouget.

Prezidant ar Republik a zirouestlas ar guden: « Me, eme ar Prezidant, a bardoun dezha he 25 bloaz prizoun, hag evelse e c'hel-lot dioustu he lakaal d'ar maro. » Setu ar pez a oue great. Hag an druillen, evitha da veza paotr fin, a rankas mont ouz ar gorden.

(1) D'ar follentez great evit skolla ha guiska ho merc'h.

EUR ROUSTAD

Sonj e meuz da veza bet ar c'hil-dourn, ar vaz hag ar gorden ouspen eur vech. Guechal ne ioa ket a zamant o korrija ar vugale. Hag ar muia anaoudegez vad e meuz da va mam ger eo da veza pleget ac'hanon ez-vihanik ha kendalc'het da c'houde. Anez, kazi sur, n'em bize ket bet kemeret an hent a ioa merket d'in gant Doue, hag e vijen bet ive, evel kalz euz ar hotred iaouank hirio: eur penn-fall, eul lampoun !

Sonj e meuz dreist-oll euz eur roustad e moa paket eur zadorn-vez. Perak a gav deoc'h oa? Abalamour, heb goulenn konje, e oan bet o trouc'ha va bleo ouz al loar nevez! Hirio c'hoaz e klever ahez lavaret n'eo ket mad trouc'ha ar bleo kena vez passe ar c'hant-loar, da lavaret eo kena vez diskar loar.

Va mam ger a ioa ive ar greden-ze start en he fenn. Oh! goazed, n'ho peuz izom da c'hoarzin d'ar merc'hed var ar poent-ma avad! Ped guech ive n'e meuz ket ho klevet o lavaret n'eo ket mad hada boued chatal ouz al loar nevez — pe da vihana eo kalz guelloc'h ouz an diskar loar: Ha perak 'ta mar plij? — Ne gomzan ket deoc'h euz ar mare da ober peb labour, kementse a ouezit guelloc'h egedon. Pe lennit gant evez ar « C'hourrier », a ro sklerijen vad var ar poent talvoudek-ze.

Eun dra all a glever ive avichou: Lod ne jomjent ket da breja ma vije 13 ouz taol: N'euz netra danjerusoc'h na falloc'h, emezho, eget beza trizek ouz taol. — Kementse avad a c'hell beza guir. Avichou eo fall beza 13 ouz taol. Peur a gav deoc'h? Pa ne vez ket a re da zrebi evit daouzek. Neuze avad eo fall daonet beza trizek ouz taol.

TAOLIT EVEZ

Evit an Assuranson var ar vuez, darvoudou, tan-guall, merven ar chatal, goulennit kuzul digant an aotrou Pierre Bouvet de la Maisonneuve, euz Lokournan. Er buro e kavot atao Josephine Lannuzel, hag a c'hoar brezoneg iac'h.

**

E Lannilis, e li ar Segalen, hag e daou di all a gav d'in, e kavit ive veloioù dispar evit ar goazed.

**

E Treglonou, Joseph Guizioù en deuz eun auto a 20 plas evit kas ar beachourien d'al leac'h ma kirint — nemed d'al leac'hziou a zizurs. Kaout a rit aman ive danvez dillad, kalz benviachou evit al labour douar.

Hogen, perak kas an arc'hant a bell pa c'heller beza servichet ken koulz e Treglonou pe e Lannilis ?

Bennoz Doue d'ar re a zikour ar C'hannadik. Passeet en deuz ar pemzek kanvel. N'hon deuz ket a zonzj da vont pelloc'h. Brema lod a estlamo.